

Соціологія. Право № 2 (18), 2013. С. 70-75. [http://visnyk-  
psp.kpi.ua/article/view/33212/29790](http://visnyk-<br/>psp.kpi.ua/article/view/33212/29790)

3. Hall E. Beyond Culture. New York, 1989.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-280-0-11>

**Горлачова В. В.**

*кандидат філологічних наук, доцент,  
доцент кафедри Іноземних мов професійного спілкування,  
Національний університет «Запорізька політехніка»*

### **ЛЕКСИЧНА ОДИНИЦЯ АНТИВАКСЕР ЯК ПРИКЛАД РЕАЛІЗАЦІЇ МОВНОЇ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ**

Мова – це найефективніший інструмент людини визначити, зафіксувати та пояснити реалії оточуючого світу. Стикаючись з новими поняттями та процесами, індивід одразу звертається до спроб номінувати їх, надавши «вербальну» оболонку суттєвим предметним характеристикам об'єкта, своїм роздумам, ставленню та оцінці нового явища. З часом лексичний склад кожної мови змінюється, цей процес невідворотний, тому що вербальний код підлаштовується під потреби своїх носіїв: викреслюючи з узусу вже непотрібні слова, самостійно продукуючи неологізми, запозичуючи нові семантичні значення та форми з інших мов тощо.

Здоров'я, гарний фізичний та психологічний стан людини, безперечно, слід визнати одним з найважливіших аксіологічних орієнтирів соціуму, тому й словниковий запас, що дозволяє надати опис цим поняттям, постійно змінюється в залежності від потреб індивіда. 2019 рік ознаменувався появою та широким розповсюдженням Covid-19, ця пандемія безумовно змінила плін життя людей по всьому світу. Боротьба з ковідом стала поштовхом для актуалізації та повернення в активний вжиток багатьох існуючих слів та впровадженню неологізмів у всіх мовах світу. За версією Cambridge Dictionary лексема *quarantine* стала однією з найбільш запитуваних користувачами: «Our Word of the Year 2020 is... quarantine. Our data shows it was one of the most highly searched words on the Cambridge Dictionary this year» [3]. Лексикографічне видання Oxford Dictionary зазначило підвищений інтерес до лексичного масиву за темою коронавіруса взагалі: «Coronavirus, one of its words of the year, is a term that dates back to the

1960s, although it was previously mainly used by scientists... Other coronavirus-related language cited by the OED includes «pandemic», which has seen usage increase by more than 57,000% this year, as well as «circuit breaker», «lockdown», «shelter-in-place», «bubbles», «face masks» and «key workers» [4]. Ця тенденція посилювалася, і, якщо у 2020 році у центрі уваги були знані до того лексичні одиниці (термін коронавірус, карантин, пандемія тощо), то в 2021 прикладом вже стає похідна лексема *vax*: «*Vax* is our 2021 Word of the Year. When our lexicographers began digging into our English language corpus data it quickly became apparent that *vax* was a particularly striking term. A relatively rare word in our corpus until this year, by September it was over 72 times more frequent than at the same time last year. It has generated numerous derivatives that we are now seeing in a wide range of informal contexts, from *vax sites* and *vax cards* to *getting vaxxed* and being *fully vaxxed*, no word better captures the atmosphere of the past year than *vax*» [6]. Така ж тенденція спостерігається і в українській мові: словом 2021 року було обрано слово *вакцина* [1]. За спостереженнями представників українського он-лайн словника «Мислово» «...*вакцина* та похідні від неї слова, передусім «вакцинація», повністю домінували у суспільній дискусії року, що минув. Цікавим є той факт, що питома українське слово «щеплення» переважало у вжитку «вакцинацію» аж до початку кампанії масової вакцинації від коронавірусу. Натомість в українській мові відсутній усталений відповідник запозиченню «вакцина» [там же].

Згідно даними етимологічних ресурсів власне лексема *вакцина* має глибокі історичні корені «1800, used by British physician Edward Jenner (1749-1823) for the technique he publicized of preventing smallpox by injecting people with the similar but much milder cowpox virus (*variola vaccinae*), from *vaccine* (adj.) «pertaining to cows, from cows» (1798), from Latin *vaccinus* «from cows,» from *vacca* «cow» [5]. Ця лексема була запозичена та засвоєна, і англійською, і українською мовами. Навряд велика кількість пересічних громадян в наш час здогадуються про етимологічний зв'язок між процесом щеплення та коровою.

Поява коронавірусу спровокувала зміну «знайомої» лексики *vaccination* в англійській мові. Носіям вона здалася задовгою, тому стали з'являтися випадки скорочення з заміною *cc* на *x* або *xx*. Така модель розповсюджена в англійській мові, згадаймо сленгові вирази *doxxing/ doxx/ doxxer, hacks/ haxx*. В цих випадках відбувається навмисна заміна літер слова-основи на співзвучні *x/xx*. До речі, словники зазначають доречність написання цих слів як з одною *x* так і в подвоєному варіанті. Розповсюдженою моделлю в англійській мові є й додавання компоненту *anti* для визначення супротиву та опозиції чомусь. Зверніть увагу на

випадки функціонування форми *anti* в якості прийменника: «...(informal) ... if somebody is *anti* somebody/something, they do not like or agree with that person or thing» [1]. Отже, наявність противників щеплення як ефективної форми боротьби з пандемією підштовхнуло до активного використання лексеми *antivaxxer/ antivax*.

В сучасній українській мові англіцизми складають велику частину неологізмів. Англійська виступає мовою-донором і в цьому випадку, лексема *антиваксер* – приклад лексичного запозичення, коли українською мовою були засвоєні, як транслітерована форма, так і семантика мовної одиниці.

Таким чином, приклад лексеми *антиваксер* наочно демонструє значний вплив міжкультурної комунікації на словниковий склад сучасних мов. Спорідненість життєвих викликів різних мовних колективів призводить до вкорінення та засвоєння запозичених мовних одиниць, перейняття дериваційних моделей. Статус англійської мови обумовлює її домінуючу позицію як мови-донора.

#### Список використаних джерел:

1. Слово року 2021. Прес-реліз. URL: [http://myslovo.com/?page\\_id=4634](http://myslovo.com/?page_id=4634) (дата звернення 20.11.22)
2. Anti. Oxford Learner's Dictionaries. URL: [https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/anti\\_1?q=anti](https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/anti_1?q=anti)
3. Cambridge Dictionary's Word of the Year 2020. URL: <https://dictionaryblog.cambridge.org/2020/11/24/cambridge-dictionary-word-of-the-year-2020/> (дата звернення 20.11.22)
4. Flood A. Oxford Dictionaries: 2020 has too many Words of the Year to name just one. URL: <https://www.theguardian.com/books/2020/nov/23/oed-says-2020-too-many-potential-words-of-the-year-to-name-just-one-oxford-english-dictionary> (дата звернення 20.11.22).
5. Vaccination. Online etymology dictionary. URL: [https://www.etymonline.com/word/vaccination#etymonline\\_v\\_4593](https://www.etymonline.com/word/vaccination#etymonline_v_4593) (дата звернення 20.11.22).
6. Word of the Year 2021: Vax. URL: <https://languages.oup.com/word-of-the-year/2021/> (дата звернення 20.11.22).